

FORSVARSMINISTERIET

TALESEDDDEL

Bilag:
Sagsbehandler: MBJ
J.nr.: 1.kt. 2009/000111

TALESEDDDEL TIL ÅBENT SAMRÅD I FORSVARSUDVALGET DEN 5. FEBRUAR 2009 VEDR. PIRATERI

Baggrund

Forsvarsministeren er kaldt i samråd i Forsvarsudvalget vedr. pirateri og med henblik på at drøfte omstændighederne for at tilbageholde formodede pirater og retsforfølgelse af pirater. Der er stillet to spørgsmål (D og E), som relaterer sig til tilbageholdelse og retsforfølgning af pirater.

Samrådsspørgsmål D

"Hvad kan ministeren oplyse om omstændighederne vedr. pirater taget til fange af ABSALON eller andre skibe i området ved Afrikas Horn?"

Samrådsspørgsmål E

"Hvorfor har regeringen ikke over for Folketinget oplyst, at en del af forudsætningerne for udsendelsen af Absalon, nemlig muligheden for at retsforfølge tilfangetagne pirater, af Forsvarskommandoen og andre allerede før Absalons afsejling ikke vurderedes at kunne holde, og hvad agter regeringen at gøre i denne forbindelse?"

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra MF John Dyrby Paulsen (S).

Svar:

- Jeg er blevet anmodet om at svare på to spørgsmål vedrørende tilbageholdelse af formodede pirater.
- Det første spørgsmål relaterer sig til omstændighederne ved at tilbageholde pirater om bord på ABSALON eller andre skibe i området ved Afrikas Horn.

- Som bekendt steg antallet af kapringer og kapringsforsøg ud for Afrikas Horn væsentligt i løbet af 2008. Ifølge den Internationale Maritime Organisations (IMO) årsrapport for 2008 vedr. pirateri skete der i farvandene omkring Somalia flere end 100 piraterirelaterede hændelser i 2008. Danmark har netop ved at sende flådeskibe bidraget betydeligt til den internationale indsats mod pirateri i området.
- Siden skibet forlod Danmark i midten af august sidste år har der i to tilfælde været tilbageholdte om bord på ABSALON.
- Første gang ABSALON tilbageholdt formodede pirater var i forbindelse med en patruljering i Adenbugten den 17. september sidste år. ABSALON's helikopter observerede to mistænkelige skibe, som i situationen ikke var i gang med at angribe et civilt skib. De blev imidlertid genkendt fra et tidligere piratangreb.
- På den baggrund anmodede ABSALON ved sin ankomst til området ledelsen af Task Force 150 om tilladelse til at borde skibene, hvilket blev imødekommet. Om bord på skibene var i alt ti personer samt våben

og andet udstyr, som kan anvendes i forbindelse med pirateri, f.eks. stiger.

- Ved mørkets frembrud blev de ti formodede pirater af sikkerhedsmæssige årsager taget om bord på ABSALON, hvor de blev tilset af ABSALON's lægehold.
- Imens mulighederne for retsforfølgelse i Danmark eller overdragelse med henblik på retsforfølgelse i et andet land blev undersøgt herhjemme, var de ti personer tilbageholdt - naturligvis under behørig overvågning - på ABSALON's flexdæk. De fik selvfølgelig mad og drikke under opholdet.
- Det viste sig, som bekendt, ikke muligt at retsforfølge de ti formodede pirater i Danmark eller at overdrage dem til andre stater. Derfor blev de pågældende sat på fri fod ved Somalias kyst den 23. september sidste år. Det gjorde de uden de våben og andet muligt pirateriudstyr, som de var i besiddelse af ved tilbageholdelsen.
- Den anden situation, hvor formodede pirater har været tilbageholdt om bord på ABSALON, adskiller sig fra

den første, idet piraterne blev tilbageholdt i forlængelse af et konkret piratangreb.

- Således modtog ABSALON den 2. januar i år et nødopkald fra et fragtskib, som befandt sig i den østlige del af Adenbugten. Fragtskibet meldte, at det blev angrebet af formodede pirater i en såkaldt skiff, der er et mindre hurtigtgående fartøj, som pirater ofte benytter sig af.
- ABSALON satte kurs mod området og sendte samtidig sin helikopter af sted. Ved helikopterens ankomst blev angrebsforsøget midlertidigt afbrudt. Ved genoptagningen af angrebet kort tid efter affyrede besætningen om bord på fragtskibet nødblus mod piraternes fartøj. Desuden afgav ABSALON's helikopter varselskud mod et område, der var i sikker afstand af de formodede piraters skiff.
- Kort tid efter sprang de fem formodede pirater i vandet, da deres skiff brød i brand. De blev herefter bjærget om bord på ABSALON, hvor de blev tilset af ABSALON's læge.

- Om bord blev de fem personer - ligesom de foregående - tilbageholdt under behørig overvågning. De fik naturligvis også mad og drikke under opholdet.
- Holland har som bekendt oplyst, at de er parat til at modtage de fem tilbageholdte på ABSALON.
- Efter samråd med Holland vil de fem tilbageholdte inden for nogle dage blive overgivet til de hollandske myndigheder. Vi har haft et godt samarbejde med Holland for at få det nødvendige på plads, så der nu kan ske retsforfølgelse i Holland.
- Det er vi selvfølgelig glade for. Det er et meget positivt signal om, at pirater ikke kan regne med frit spil.
- Inden jeg nævner et par eksempler, hvor andre lande har tilbageholdt formodede pirater, skal jeg for fuldstændigheden nævne, at ABSALON i december sidste år, reddede syv personer om bord, idet deres fartøj havde motorproblemer. Der var i denne situation tale om nødstedte, som blev behandlet som nødstedte, og som blev afleveret til Yemens kystvagts som nødstedte.

- Lad mig vende mig mod spørgsmålet om andre landes erfaringer med tilbageholdelse, hvilket der også er blevet spurgt til. Jeg vil nævne et par eksempler, som jeg gennem pressen har fået kendskab til.
- Den 24. december sidste år modtog et tysk flåde fartøj, som indgår i EU's operation ATALANTA, et nødopkald fra et egyptisk handelsskib. Handelsskibet blev angrebet af pirater i Adenbugten.
- Den tyske fregat (FDS KARSLRUHE) sendte sin helikopter af sted, og ved sin ankomst til området affyrede helikopteren varselsskud. Piraterne afbrød herpå angrebet. Efterfølgende blev et ukendt antal pirater tilbageholdt og løsladt efter, at deres våben og udstyr var blevet konfiskeret.
- I en pressemeddelelse beskriver EU episoden, som den første piraterihændelse ATALANTA afværgede.
- Et andet eksempel, som også fandt sted i december i Adenbugten, var, da et indisk flåde fartøj, modtog et nødopkald fra et etiopisk flaget skib. Af den pressemeddelelse, som det indiske forsvarsministerium har udstedt, fremgår det, at flåde fartøjet sendte sin heli-

kopter til området. Da helikopteren ankom til området, afbrød piraterne angrebet.

- Da flådefartøjet efterfølgende ankom til området, lykkedes det at fange og tilbageholde et antal pirater.
- De indiske styrker beslaglagde herpå piraternes våben, ammunition og andet udstyr, og ifølge åbne kilder blev piraterne efterfølgende viderebragt til de yemenitiske myndigheder.
- Et sidste eksempel, jeg vil nævne, var, da det britiske flådefartøj CUMBERLAND i november fangede otte formodede pirater.
- Da briterne ankom til området, forsøgte de at stoppe piraterne med fredelige midler, men det lykkedes tilsyneladende ikke, og det kom til en skududveksling mellem piraterne og briterne.
- To pirater omkom på grund af skududvekslingen og en 3. pirat døde af kvæstelser, selv om lægeholdet på det britiske flådefartøj ydede hjælp.

- De øvrige otte formodede pirater blev efterfølgende overbragt til Kenya med henblik på at blive retsfulgt.
- Eksemplerne viser, at lande med flåde fartøjer i området håndterer situationen med tilbageholdte pirater forskelligt alt efter, hvad der er mulighed for inden for det pågældende lands regelsæt og forpligtelser samt omstændighederne i den konkrete situation. Eksemplerne viser også, at Danmark ikke er det eneste land, som har frigivet formodede pirater.
- Herudover viser eksemplerne, at det rent faktisk hjælper at sende flåde fartøjer til området. I en række tilfælde har ABSALON og de andre enheder i området afværget konkrete angreb. Det er også min opfattelse, at det maritime erhverv i Danmark er ganske tilfreds med den indsats, som bl.a. ABSALON har ydet under sin indsættelse.
- Lad mig nu vende mig mod spørgsmål E.
- Først og fremmest er det vigtigt at slå fast, at det aldrig var formålet med udsendelsen af ABSALON at få retsfulgt 5, 10 eller 15 pirater.

- Dermed var det naturligvis ikke en forudsætning for udsendelsen, at mistænkte pirater kunne sikres retsforfulgt hverken i Danmark eller i andre lande.
- Formålet med deltagelsen i Task Force 150 fremgår klart af beslutningsforslag B 33 som styrkelse af den maritime sikkerhed.
- Jeg citerer fra beslutningsforslaget om opgaverne: "De nuværende opgaver for Task Force 150 sigter primært mod at forhindre terroristorganisationer og relaterede aktører i at anvende havet til illegale aktiviteter, herunder spredning af masseødelæggelsesvåben, samt indsamling af informationer og efterretninger, kontinuerlig tilstedeværelse med henblik på at opretholde sikkerhed på havet og forhindre udviklingen af regionale maritime konflikter." Om de danske opgaver fremgår det, at "Opgaverne vil være centreret omkring tilvejebringelsen af generel international sikkerhed, herunder blandt andet gennem bekæmpelse af pirateri".
- Jeg vil derfor gerne understrege, at ABSALON gør præcis, hvad det blev sendt af sted for. Skibet har

gjort og gør fortsat en vigtig indsats med at afskrække pirater fra at angribe skibe og forhindre konkrete angreb, sådan som det senest skete den 2. januar i år. Der kan ikke herske tvivl om, at ABSALON er med til at styrke den maritime sikkerhed i området og dermed opfylder formålet med indsættelsen.

- Lad mig også sige, at det på ingen måde fremgår af beslutningsforslaget B 33, at der forelå en hensigt om, at mistænkte pirater skulle bringes til Danmark for at blive retsforfulgt og afsone straf. Jeg mindes heller ikke, at der i forbindelse med de mundtlige drøftelser blev fremlagt en sådan forudsætning.
- I forhold til spørgerens henvisning til forsvarrets vurdering af risikoen for tilbageholdte kan jeg oplyse, at det hele tiden har stået klart, at der kunne blive tale om tilbageholdte. Og det har været lagt åbent frem.
- Grundlaget for udsendelsen af ABSALON er som bekendt B 33, der giver mandat til at løse en række opgaver, herunder imødegå terrorisme, pirateri og illegal våbensmugling. Heraf følger, at der selvsagt ville kunne forekomme situationer, hvor tilbageholdelse kunne komme på tale. Det fremgår faktisk direkte af beslut-

ningsforslagets bemærkninger, at ABSALON vil have adgang til at tilbageholde personer. Det blev derfor oplyst i udenrigsministerens svar af 21. januar 2008 i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslaget om udsendelsen af ABSALON, at Danmark ville forsøge at indgå aftaler om overdragelse af eventuelle tilbageholdte.

- Regeringen har aldrig lagt skjul på den vægt, som vi lægger på overholdelsen af Danmarks internationale forpligtelser, herunder beskyttelsen af menneskerettigheder. Indgåelse af aftaler vil derfor forudsætte, at overdragelser kan ske i fuld overensstemmelse med de forpligtelser.
- Det viste sig, som bekendt, ikke muligt at indgå aftaler med lande i regionen, inden ABSALON blev sendt ud, hvorfor situationen har været håndteret fra sag til sag.
- Så for at opsummere: Det fremgår ikke af beslutningsforslaget eller andre steder, at eventuelle tilbageholdte pirater kunne garanteres retsforfulgt. Det blev oplyst af regeringen, at Danmark ville forsøge at

indgå aftaler om overdragelse. Det har endnu ikke kunnet lade sig gøre, men der arbejdes fortsat på det.

- Det har således hele tiden været klart, at der ikke var nogen sikkerhed for, at der ville kunne overdrages til andre stater.
- Jeg mener på den baggrund, at præmissen i det stillede spørgsmål, om at det skulle have været en forudsætning for ABSALON's udsendelse, at mistænkte pirater skulle retsforfølges, ikke var til stede.
- Lad mig også berøre spørgsmålet om, hvorvidt regeringen burde have orienteret om, at der ikke var indgået aftaler.
- Regeringen følger udviklingen i landene i regionen og overvejer løbende mulighederne for at indgå generelle aftaler. I august sidste år, da ABSALON tog af sted, var det vurderingen, at der ikke på det tidspunkt kunne indgås aftaler med stater i regionen. Da der således ikke var sket en ændring i situationen siden vedtagelsen af forslaget, blev Folketinget ikke orienteret om, at situationen – som sådan - var uændret.

- Vurderingen fra august, var ikke udtryk for en permanent konklusion, og regeringen følger fortsat situationen. Jeg har forstået, at Udenrigsministeriet nu har intensiveret overvejelserne blandt andet efter, at det er lykkedes for Storbritannien og USA at opnå aftaler.
- Jeg ved også, at udenrigsministeren tog spørgsmålet op med relevante kolleger under sin rejse til Afrika i sidste uge, og at han fik positive tilbagemeldinger. I den forbindelse ved jeg, at der aktuelt er kontakt til både Kenya og Tanzania.
- Det er endvidere værd at bemærke, at udover generelle aftaler om udlevering kan der også i konkrete sager være mulighed for at lave konkrete aftaler med lande i eller uden for regionen.
- Situationerne med tilbageholdelse af formodede pirater i september 2008 og igen her i januar 2009 med angrebet på det hollandske skib viser, at der ikke er to situationer, der er ens. Det giver derfor mening i hvert enkelt tilfælde at overveje, hvordan en tilbageholdelse skal håndteres – naturligvis med behørigt hensyn til vores folkeretlige forpligtelser.

- Regeringen gør en stor indsats for at fremme internationale løsninger på det internationale problem angående retsforfølgning af pirater. I den forbindelse har regeringen blandt andet været medforslagsstiller på to sikkerhedsrådsresolution vedrørende pirateri.
- Herudover har jeg sammen med udenrigsministeren sendt et brev til FN's Generalsekretær om behovet for international koordinering af indsatsen og internationale løsninger. Brevet opfordrer blandt andet FN til at støtte og indgå i arbejdet med at udvikle mulighederne for retsforfølgelse af pirater og kriminelle til søs.
- I januar deltog Danmark, da den internationale kontaktgruppe vedrørende pirateri ved Somalia mødtes for første gang. Her påtog Danmark sig formandskabet for en arbejdsgruppe vedrørende juridiske aspekter af pirateri-bekæmpelsen. Det er forventningen, at den internationale indsats på området fremover vil være forankret i netop den arbejdsgruppe, og at Danmark derfor får en central rolle med henblik på at sikre retsforfølgning af pirater.
- Afslutningsvis vil jeg gerne knytte nogle bemærkninger til det mere konkrete. De fem mistænkte pirater,

som er ombord på ABSALON, har nu været tilbageholdt, siden ABSALON forhindrede deres angreb på et handelsskib. Der skal ikke herske tvivl om, at tilbageholdtes menneskerettigheder skal respekteres, uanset om de er mistænkt for pirateri.

- I forbindelse med spørgsmålet om orientering af de tilbageholdtes pårørende, vil jeg gerne give medhold i, at der gik relativt lang tid, før der blev taget kontakt til pårørende, uagtet at dette skete på initiativ fra ABSALON's besætning, idet piraterne ikke selv anmodede om det.
- Som nævnt er det nu planen, at der sker overdragelse til myndighederne i Holland inden for nogle dage.
- Der er intensiv kontakt mellem danske myndigheder og myndigheder fra Holland, og lige nu afventer vi Hollands arrangement i forhold til at få de tilbageholdte bragt fra ABSALON til Holland.